

VÁSÁR

Összeállította: Dr. Baksa Brigitta

A vásárok az anyagi és szellemi javak kicserélődésének fontos alkalmai.

Lehetőséget biztosítottak:

- a termelvények cseréjére
- az ismeretek kicserélésére
- beszélgetésre, ismeretségek kötésekre

Vásár

Honfoglalás előtti iráni jövevényszó

Ebből származik a magyar vasárnap szó, amely a vásár napját jelöli.

Más elnevezései: „sokadalom”

(nagy területről sok ember gyűlt össze)

„szabadság”

(kötetlenebb árusítási forma)

Helységnevekben is előfordul:

**Kézdivásárhely, Marosvásárhely, Hódmezővásárhely,
Martonvásár, Asszonyvására**

Egyház ellenezte a vásár- és ünnepnapokon tartott vásárokat.

Országos vásárok

Különböző nagytájak, vidékek találkozásánál alakultak ki.

(Pl.: Alföld és hegyvidék érintkezésénél)

Jelentősebb iparral rendelkező mezővárosokban:

Debrecen, Gyula, Szatmár, Nagyvárad

Vásáros helyeken általában évente négy vásárt tartottak:

- Április-május : állatvásár a kihajtás előtt**
- Június vége, július eleje: aratásra való felkészülés**
- Szeptember-október: termelvények eladása,
állatok eladása, vásárlása a teleltetés előtt**
- December eleje: téli ruhaneműek beszerzése**

A vásárok két részre tagolódtak:

1. Kirakodó vásár: városok belsejében

- a helyét a település vezetői jelölték ki**
- az árusoktól helypénzt szedtek**
- érkezés sorrendjében foglaltak helyet**
- az azonos kézművesek, árusok egy helyre települtek**

2. Termény- és állatvásár: településen kívül

- az állatok nem fértek volna el a belső területen**

I. Kirakodó vásár

A megjelenők nagy része csak ismerősökkel, barátokkal akart találkozni. Vásárfia nélkül ők sem mentek haza.

- Mozgó árusok („bosnyákok”):

nyakba akasztható tálcán árultak ékszereket, bicskát, tükröt, láncokat.

Vásári árusok:

1. Ruházati cikkek árusai (legrangosabb árusok)

- céhes és parasztszűcsők (rövid és hosszú bunda, suba)
- gubások (asszony-, férfi- gyerekguba)
- szabók (posztó ruhaneműk, teljes öltönyök)
- csizmadiák (csizma)
- papucsosok (földről árultak, mint a fazekasok)
- kalaposok, sapkások
- ócskás piac (piac szélén használt ruhanemű)

2. A háztartásban, gazdaságban szükséges felszerelések árusai

- asztalosok (bútorok, főleg láda)**
- kötelesek, szíjgyártók (kötőfék, szerszám, kantár)**
- rézárusok, edényesek (konyhai fémedények)**

Kolompvásár

Hortobágy

3. Szellemi igények kielégítői

- **könyvkereskedők**
(kalendárium, imakönyv, regényes történet)
- **ponyván árulók**
(betyárokról, rablókról, hősökről szóló kiadványok)
- **históriások**
(aktuális esemény versbe szedve, kinyomtatva)
- **képmutogatók**
(képeken ábrázolt történet verses bemutatása)
- **mutatványosok, komédiások, körhinta, medvetáncoltató, planétások, csíziósok**

II. Termény- és állatvásár

Terményvásár

- **gabonavásár (legjelentősebb, külön kijelölt helyen)**

Sok helyen megőrződött a Búza-piac elnevezés

Pl.: Brassó, Miskolc, Nyíregyháza

- **szénavásár**
- **gyapjúvásár**
- **nádvásár**
- **egyéb termények vására**

Állatvásár

A település alatti, rendszerint körülárkolt területeken.

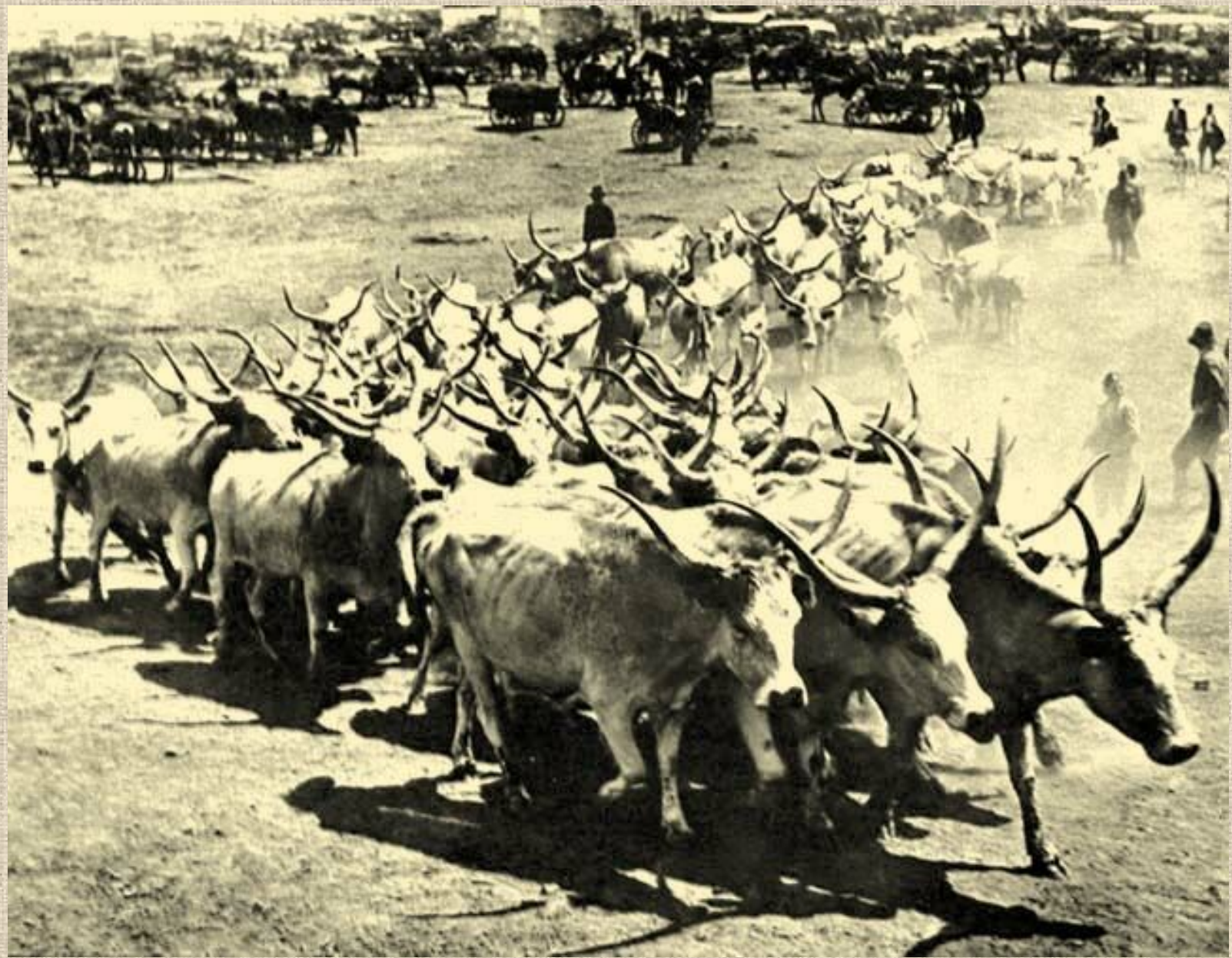
Külön helyet biztosítottak a lovaknak, a szarvasmarháknak, a juhoknak és a sertéseknek.

Az állatokat lábon hajtották a vásárba.

A kismalacokat és a hízott disznókat szekéren szállították.

Elek-, Illés-, Vendel-napi vásárok pásztorünnepek is voltak mulatozással, tánccal.

Mihály- és Dömötör-napi vásárokon fogadták fel a pásztorokat.

Hídi vásár, Hortobágy

Állatvásárok jellegzetes alakja a cigány kupec, aki lovakkal foglalkozott.

A vásárban mindenre alkudni kellett.

Nagyobb mennyiségű termény vagy jószág eladásakor áldomást ittak, amit az eladó állt.

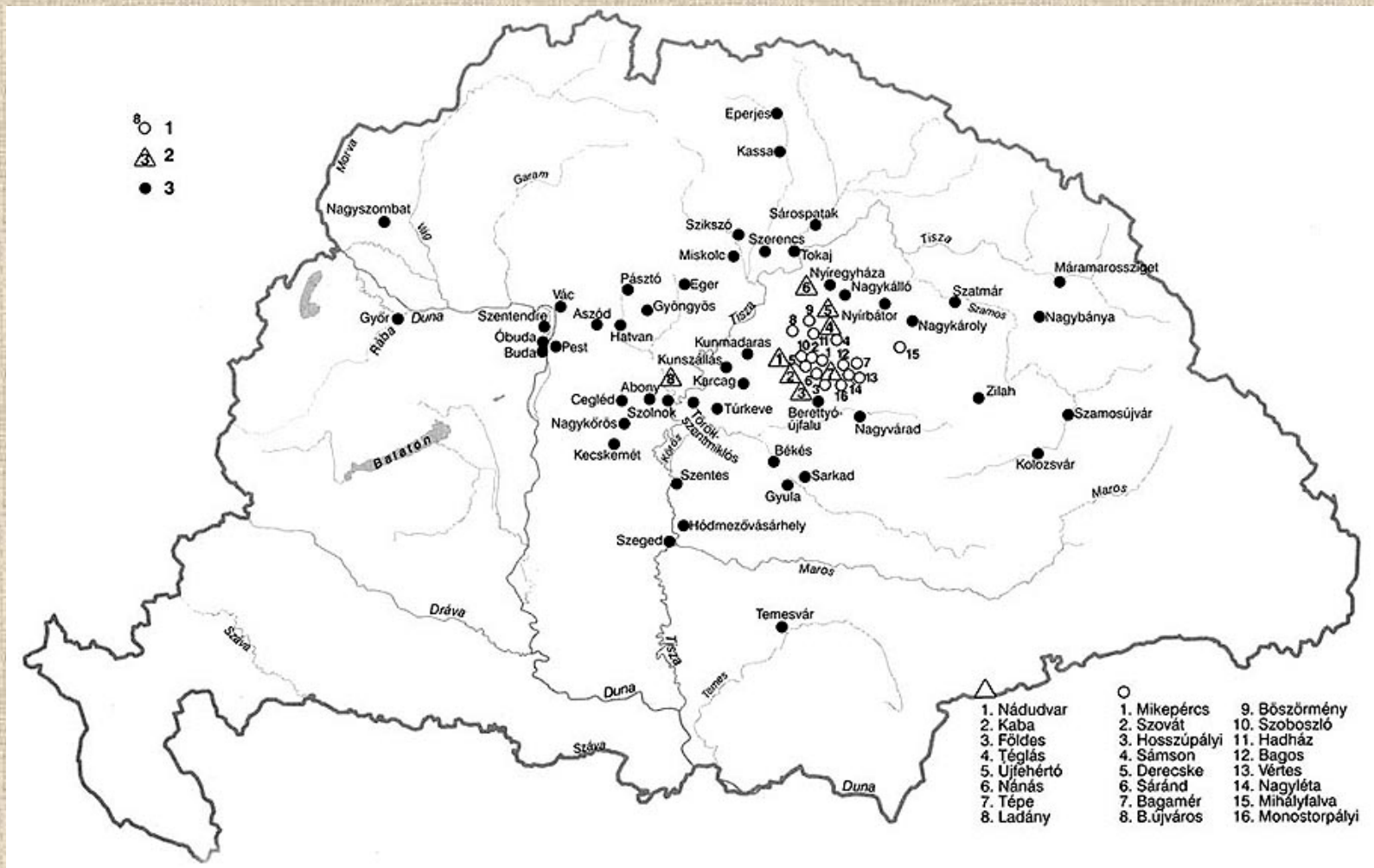
Vásári áldomások helye:

- lacikonyha (sült hús, kolbász, bor)

Vendégfogadók, kocsmák, szekérbeállók

Lóvásár, Hortobágy, hídivásár

Debrecen piaci, vásári vonzáskörzetei a 19. század első felében

1 = napi piac körzete, 2 = hetivásár körzete, 3 = országos vásár körzete